

Sucho a nedostatek vody v Česku: proč vysycháme a co s tím můžeme dělat?

Radka Hušková

Česká republika v současnosti čelí jedné z nejvážnějších epizod sucha za poslední roky. Během srpna 2026 platila výstraha před hydrologickým suchem prakticky pro celé území státu. Českými řekami místy protékalo jen 10 až 40 procent obvyklého množství vody a do vodní nádrže Orlik přitékalo nejméně vody za posledních 44 let. Ochlazení ani lokální přehánky už nestačí – k záchraně situace by bylo třeba, aby plošně spadlo 100–200 milimetrů srážek během několika dnů.

Tento stav není jen dočasným výkyvem, ale spíše pokračujícím trendem. Jak se mění klima, mění se i česká krajina. Abychom pochopili, co se děje a jak se bránit, je potřeba si v první řadě ujasnit pojmy.

Sucho vs. nedostatek vody: není to totéž

Často tyto dva termíny zaměňujeme, ale odborníci je přísně rozlišují.

- **Meteorologické sucho:** je dáno především nedostatkem srážek a vysokými teplotami, které zvyšují výpar.
- **Zemědělské (půdní) sucho:** nastává, když v půdě chybí voda potřebná pro růst rostlin a plodin. Vidíme ho na usychajících úrodě a trávnicích.

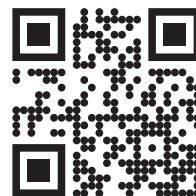
- **Hydrologické sucho:** Projevuje se poklesem hladin řek, rybníků a úbytkem zásob podzemní vody. Reaguje na srážkový deficit s největším zpožděním, ale jeho náprava trvá nejdéle.
- **Nedostatek vody:** to už je kritický stav. Nastává ve chvíli, kdy požadavky společnosti (na pitnou vodu, průmysl, zemědělství) převyšují to, co příroda dokáže v danou chvíli nabídnout, a je nutné začít odběry vody omezovat.

Klíčový poznatek: Hydrologické sucho (stav podzemních vod a řek) může v regionu přetrvávat i měsíce poté, co odezní sucho meteorologické (začne pršet).

Zde se můžete podívat, jak lze vizualizovat a zkoumat úroveň sucha v jednotlivých regionech pomocí mapových nástrojů:

<https://hamr.chmi.cz/>

(snímek vstupní obrazovky je připojen).

Proč jsme tak zranitelní?

Ve srovnání s jinými evropskými státy má Česko jednu obrovskou geografickou nevýhodu. Naše území tvoří rozvodí – všechny velké řeky od nás odtékají do sousedních států a nemáme žádný významný přítok z cizího území. Jsme takzvanou střešou Evropy.

To znamená, že **jediná voda, kterou máme k dispozici, je ta, která u nás spadne ve formě srážek**. Pokud ji nedokážeme v krajině zadržet, nenávratně odečte pryč.

Význam vyčištěné vody z ČOV pro zachování vodního koloběhu

Je potřeba zdůraznit **význam vyčištěné vody z ČOV**, kterou vodohospodáři vracejí do koloběhu. Role čištění odpadních vod se v obdobích sucha mění a získává další rozměr. Nejsou jen potenciálním zdrojem zátěže pro řeky, ale naopak často klíčovým faktorem, který udržuje vodu v krajině. V kontextu klimatických změn a prohlubujícího se nadsezonního sucha je nezbytné vni-

mat vyčištěnou odpadní vodu jako vysoce cenný vodní zdroj, který vodohospodáři vracejí zpět do přírody.

Voda vrácená do recipientů, která se přirozeně vsakuje do okolního prostředí, zároveň pomáhá dotovat hladiny mělkých podzemních vod a udržovat základní vlhkost v přilehlé krajině.

Během extrémního sucha, kdy vysychají přirozené prameny a přítoky, tvoří vyčištěná voda z ČOV na mnoha místech větší novou složku průtoku menších a středních toků. I když tato voda představuje určité kvalitativní riziko, z kvantitativního hlediska brání úplnému vyschnutí koryt, a zajišťuje tak alespoň minimální podmínky pro přežití vodních organismů. Čistírny odpadních vod odvádějí skvělou práci a vodu zbavují drtivě většiny hrubých nečistot i organického znečištění, vyčištěná voda ale nikdy není 100% čistá přírodní voda.

V období sucha vodohospodáři řeší zásadní **dilema**:

- **Bez vody z ČOV:** Řeka by na mnoha místech zcela vyschla a vodní život by okamžitě zahynul.
- **S vodou z ČOV:** Řeka sice dále teče, ale složení vody je chemicky i biologicky pozměněné, což představuje dlouhodobý tlak na vodní ekosystém.

Regionální rozdíly se prohlubují

Klimatická změna u nás nepostupuje rovnoměrně. Nejvíce zasaženou oblastí je dlouhodobě **jižní Morava**, kde se podmínky začínají blížit těm středomořským a pěstování tradičních plodin je stále náročnější. Naopak oblasti jako Českomoravská vrchovina, které dříve patřily k chladnějším, se dnes stávají novými střežnými zemědělskými regiony.

Nízké průtoky v řekách navíc zhoršují kvalitu vody – méně vody znamená vyšší koncentraci znečišťujících látek a ve stojatých, prohrátých vodách se masivně množí nebezpečné sinice, což ohrožuje letní rekreaci.

Co s tím můžeme dělat?

Řešení vyžaduje kombinaci velkých státních projektů a každodenních změn v našem chování.

Co musí dělat stát a zemědělci

Hospodářství na našem území nebylo v minulosti nastaveno ideálně. Zcelování lánů, úbytek remízků a nevhodná orba způsobily, že půda ztratila schopnost fungovat jako houba.

- **Obnova krajiny.** Ministerstvo životního prostředí a kraje investují miliardy do obnovy mokřadů, tůní, slepých ramen řek a výsadby zeleně.
- **Změna zemědělských postupů.** Je nutné omezit vjezdy těžké techniky na vlhkou půdu (která ji udusává), střídat plodiny, dodávat do půdy organickou hmotu a rozdělovat obrovské lány.

Co může dělat každý z nás

I když velké změny musí proběhnout v krajině, i jednotlivci hrají obrovskou roli, zejména v obdobích, kdy hrozí nedostatek pitné vody:

1. **Chyťte srážkovou vodu.** Pokud máte dům nebo zahradu, pořídte si sudy nebo podzemní nádrže na dešťovou vodu.
2. **Mulčujte.** Holá půda na zahradě se rychle vysušuje. Zakrytí záhonů kůrou, štěpkou nebo posekanou trávou (mulčování) radikálně snižuje odpar vody.
3. **Respektujte zákazy.** Pokud obec vyhlásí zákaz napouštění bazénů, zalévání trávníků nebo mytí aut pitnou vodou z vodovodu, bezpodmínečně jej dodržujte. Tlak ve vodovodní síti může klesnout tak, že lidé na kopcích zůstanou zcela bez vody.
4. **Šetřete v domácnosti.** Opravte kapající kohoutky (mohou znamenat ztrátu desítek litrů denně), pořídte si úsporné perlátory a upřednostňujte rychlou sprchu před plnou vanou.

Změna klimatu a s ní spojené extrémy už nejsou otázkou budoucnosti, ale naší každodenní reality. Voda přestává být samozřejmostí a musíme se s ní naučit hospodařit jako s nejcennější surovinou.

Zpracovala Ing. Radka Hušková